

Eesti looduskaitset iseloomustab järjepidevus

*Kaja Lotman, Keskkonnaameti looduskasutuse osakonna nõunik
(Lugu ilmus 2022. a. mai kuu Eesti Looduses)*

Eesti looduskaitset iseloomustab järjepidevus. See seisneb kaitsealuste alade, liigikaitse ja looduse üksikobjektide kaitstes ning paljude kaitsepõhimõtete järjekindlas arengus sõltumata riigikorrast. Meie looduskaitstes võib tunnetada nii ajalooliselt euroopalikku loodusteadusest mõjutatud lähenemist, kui ka Põhja-Ameerikast lähtunud ideed, et loodus on inimestele vajalik ressurs põlislooduse ilu ja oma tervise turgutamiseks.

Eestis on kujunenud omanäoline kombinatsioon kaitsta loodust inimese pärast aga ka inimese eest.

Lähemal vaatlusel kaasneb sellega ka paratamatu erinevate inimgruppide eelistamine – kohalikud kogukonnad versus turistid, linnuhuvilised versus kalapüüdjad, metsakasvatajad versus matkajad, maaomanike huvi versus avalik huvi jne. Kõigi huvigruppide soove ei ole alati võimalik täita ja ka avalikud huvid võivad olla vastuolus.

Nii on järjepidevalt püütud lahendada korruga mitut ülesannet – kaitsta ohustatud liike ja elupaiku, kuid anda kõikidele võimalus turgutada tervist ja tunda end looduse osana. Ning lõpuks anda ka kohalikele kogukondadele võimalus majandust toetada.

Oleme ehk kõik märganud, et mida intensiivsem on loodusressursside kasutamine väljaspool kaitsealasid – kaevandamine, metsade majandamine, põllumajandus või eraomandi puutumatus tagamine, seda enam vajame looduslikke alasid oma tervise turgutamiseks ja vabaks liikumiseks. Kaitsealade riigimaadele on rajatud üle 400 külastustaristu objekti, kuid inimesed on üha enam leidnud tee ka mujale riigimetsa, kus veel mets raiumata ja taristugi puudub. Eriti tugeva külastuskoormuse all on Peipsi põhjaranniku puhkeala Ida- Virumaal, Nõva puhkeala (eeskätt Nõva- Peraküla piirkond) Läänemaal, Pärnu- Ikla puhkeala (eelkõige Kabli-Ikla rannikuala) Pärnumaal, Väana-Jõesuu ja Taevaskoja-Kiidjärve ümbrus. Suurenevat külastussurvet kaitsealadele on näha Tallinna ja Tartu ümbruses. Linnastuv rahvas vajab üha enam loodust, kus end laadida.

Ja kuigi Eestis on kaitstavate alade pindala tõusnud üsna 20% lähedale, on ilmne, et üha enam intensiivistuv inimtegevus toob kaasa suuremate loodusalade vajaduse. Vajame kaitsealasid, kus inimesed saavad olla täisväärtusliku looduse keskel, kus säilivad loodushüved ning samal ajal on tagatud ka piisav keskkond paljudele teistele liikidele. Nii on muutunud ajas loodusteaduslikust huvist tekkinud väikesed kaitsealad üha suuremateks ja ikkagi on ühiskonnas tunnetatav vajadus avaliku põlismetsa järgi.